

REDACTIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

ABONAMENTUL
Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 2.50; pe 1 lună fl. 1.

N-rîi de Duminică pe
an fl. 1.50.

Pentru România și străinătate:
pe an 40 franci.

Manuscrise nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

INSERTIUNILE:
pe 1 și 2 săptămâni: prima-dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia oară 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sînt a se plăti
înalate.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Cătră alegătorii români

Cetățeni!

Timp îndelungat am stat în amortire și cuvântul nostru țara nu l-a auzit. E vremea să intrerupem tăcerea. Lumea să știe, că nu am pierdut viul interes pentru nevoile patriei și ale neamului ci neadormit este gândul nostru pentru binele obștească, car' guvernării noastre să înțeleagă dorințele noastre îndreptățite și bunele noastre gânduri pentru fericirea patriei.

Înlăuntru și înafară se petrec lucruri, cari deșteaptă îngrijirile noastre. În fața acestor împrejurări simțim datoria cetățenească a ne spune și noi cuvântul.

Intru acest scop vă chemăm, cetățeni, la o

ADUNARE

la **Arad** pe ziua de **Joi 11/23 Decembrie 1897**, în marea sală a „Hotelului Central“, **ora 10 a. m.**

Obiectele discuțiunii vor fi:

1. Exprimarea lealității cătră tron și accentuarea patriotismului nostru sincer.
2. Cu considerare la situațiunea internă îngrijitoare și la evenimentele ce se petrec peste hotarele țării adunarea va accentua poziția poporului român, obhibzind mijloacele potrivite a promova buna stare și înflorirea patriei.
3. Protestarea contra proiectului de lege de maghiarizare a numelor comunelor.
4. Eventuale propuneri.

Pentru binele nostru al tuturor, Vă rugăm să veniți în număr cât se poate de mare.

Petru Truța, avocat; Vasile Mangra, profesor; Aurel Suciu, avocat; Dr. Stefan C. Pop, avocat; Dr. Ioan Suciu, avocat; Dr. Teodor Popescu, avocat; Traian Vațan, paroch; Russu Șirianu, publicist, (Arad). Diamandi Manole, Ghița Pop, Victor Popea, Dr. Eugen de Leményi, (Brașov). Dr. Vasile Lucaciu, Gavriil Dipșe, proprietar; G. Barbu, proprietar; Gavril Bele, posesor; Georgiu Abrihan, posesor; G. Triff, posesor; Iuliu Șuransky, preot; Ilie Thifor, proprietar; Constantin Lucaciu, preot, (Baia-Mare, Sătmar). Mihai Veliciu, avocat Dr. I. Trailescu protopop; Dr. Cornel Ardelean, avocat, (Chișineu). Dr. Silviu Moldovan, avocat; Aurel Popovici-Barcianu, (Orăștie). Teodor Pap, avocat; (Baia de Criș). Ioan Lințu, (Caransebeș). Dr. Vasile Fodor, avocat; Emanuel Beșa, paroch greco-ortodox român; Nicolau Cristea, paroch gr.-or.; Iosif Magda, paroch cr.-or.; Daniil Crișan, inv.; Dumitru Moguț, proprietar; Ludovic Giurca, inv.; Nicolau Popoviciu, paroch gr.-cat.; Stefan Pasculeț, proprietar; Stefan Corpodean, propr.; Petru Presecan, propr.; Simeon Dandea, propr.; Alexandru Danciu, preot; Absolon Faur, (Abrud, Munții-Apuseni). Constantin Gurban, protopop; Zaharia Milian, paroch; T. Nonu, paroch; R. Bortos, inv., (Buteni). Georgiu Popoviciu, protopop; Manase Popescu, preot; Savu Crișan, Traian Terebențiu, preot; Ioan Burdan, preot; Ioan Popoviciu, preot; Teodor Stan, preot; Sinesie Sosu, preot; Ignatie Blaga, Ioan Micoroiu, econom; Nicolae Lăzărescu, proprietar; Sava Bacis, Dr. Iacob Hotăran, avocat, (Șiria). Ioan Evuțan, preot; T. Oargă, econom, (Pecica). Constantin Popoviciu, Michail Leucuța, Vasiliu Brădean, Vasile Selegean, Butari Lazar, Ioan Moț, Petru Roman, Petru Peșcan, Constantin Zerna, Mihai Boari, Iosif Cuiedan, Mitru Bălaj, Constantin Bălaj, Ioan Ilica, Georgiu Budiu, (Comlăuș). Augustin Beleş, paroch; Maximilian Leucuța, preot; Vichentie Hotăran, Teodor Cordoș, Petru Anghel, Ioan Miclăuș, George Mornăila, Flore Ștrengar, Petru Irean, Alexa Ștrengar, Flore Dema, Ioan Mornăila, Petru Sigete, Teodor Pirjol, Flore Crișan, Toader Mișca (Crețu), (Șimand), Grigorie Mladin, preot; Ioan Bulboca, mare proprietar; Corneliu Mladin, Gavrilă Giulan, Ignat Andee, St. Mladin, I. Curt, I. Șiclovan, D. Urs, N. Urs, Ioan Zuba, Ioan Morar, Stefan Hodege, Onuț Moț, Pavel Don, Moisa Taședan, Ignat Don, Petru Șiclovan, Ilie Mariș, George Haiduc, (Curtici). Andreiu Vațian, paroch; Dimitrescu Zenovie, paroch; Romul Vațian, paroch; Iosif Ognean, paroch; Iosif Clombeș, paroch; G. Hubic, paroch gr.-cat. Aurel Vălean, Maxim Popescu, comerciant; Ioachim Turcu, preot, P. Givulescu, Alexandru Țeran, comerciant; Teodor Drecin, preot; Teofil Vălean, paroch gr.-catolic, (De pe Valea Murășului). Filip Leuca, preot; Lazar Nichi, Ioan Binchiciu, Georgiu Oașca, Simeon Buda, (Păncota). Dr. Romul Nestor, preot; Iosif Luția, Nicolae Crișan, Dionisie Mărienuț, Traian Mărienuț, Sava Luția, Lazar Ungurean, Ambrosiu Coste, Giura Luția, (Cianad). Traian G. Măgeru, paroch; Romul Hărduț, Georgiu Costina, Ioan Serac, preot; (Cercul Iosășelului). Andreiu Horvath, preot; Romul Mangra, preot, (Oradea-Mare). Iosif Ardelean, Ioan Vucu, Nicolae Novac, Nicolae Marcu, Petru Tiretean, Georgiu Marcu, George Dan, Mihai Turcaș, Demetriu Lupașca, Huso Iuon, Teodor Lucean, Georgiu Bogdan, Pascu Sava, Stefan Borlea, Dimitrie Mihalescu, Alexiu Susan, Nico^le Maxim, (Arad). Alexe Balteian, Iosif Cioc, G. Gîrșescu, Iosif Vuculescu, diacon, (Bêrzova). Atanasie Todan, paroch, (Cheșint).
ra

Protest în contra maghiarisării.

Ni-se scrie din Sibiu, că consistorul român în ședință plenară, sub presidenția I. P. S. Sale Mitropolitului Miron Romanul ascultând glasul vremii și condus de simțimentul obșteșc român, a hotărât să protesteze în potriva proiectului de lege (votat deja în Dietă) prin care guvernul țării tinde la maghiarisarea numelor tuturor comunelor neungurești.

„Tribuna” de ieri publică o declarațiune — protest a 120 de locuitori fruntași din Seliște (între cari sunt d-nii Dr. N. Comșa, D. Roman, proprietar), din Gurariului (între ei preotul I. Manta), Jina, Orlat, Săcel, Topârcea și Sadu.

Toți protestează împotriva proiectului de lege maghiarisator al numelor de comune.

Cnota... După-ce învoiala cu Austria pe cale parlamentară n'a succes și se aranjează provisorat pe un an, e evident că și în mult agitata și hărțuită chestie a cvotei, va urma provisorat, adică status-quo din trecut, tot pe un an.

Majestatea Sa va trebui să resolve singur această chestie, pe care dela încheierea pactului austro-ungar până azi, n'a fost nevoe să o hotărască Monarchul, ci s'a aplanat todeauna pe cale legislativă.

Folosul Ungariei, după obstrucția hegemoniilor Nemți din Austria e, că un an de zile nu va plăti cvotă urcată, ci tot cea veche în proporția de 68:6 (Austria) 31:4 (Ungaria).

Lupta Croaților.

În Dieta din Agram Croații luptă din răspuțeri împotriva așa zisilor „maghiaroni”. De patru zile îndeosebi lupta este crâncenă. Opoziția, în frunte cu Potociniac s'a ridicat alaltăieri cu tărie văzând că Dieta din Budapesta trimite celei din Agram acte... ungurești. „Să le tremitem îndărăt, e rușine să se cetească în dieta noastră hărții ungurești!” — eată strigătele ce răsuna în Dietă.

Deputații opoziționali văzând că prietenii Ungurilor nu sunt de părerea lor, au făcut un sgomot atât de asurzitor, încât președintele a fost silit să închidă ședința de zi orânduind ședința de noapte.

Și la aceasta însă opoziția a luptat înverșunat și Dr. Amrus, fost primar al orașului, de năcaz și în focul luptei era să-l dea jos pe president din înaltul seu scaun.

„DE TOATE”

Sub acest titlu a apărut în editura librăriei Ciurcu din Brașov un drăgălaș volum care cuprinde lucrările literare ale dlui Virgil Onițiu, unul dintre cei mai de valoare din puținii scriitori de dincoace de munți.

Luând în mână volumul, ai să-l citești neîntrerupt și la urmă vei simți o recreațiune cum puține din operele autorilor români pot să procure. Eată de ce: scrierile lui Onițiu sunt de o rară variațiune. Dela accentele cele mai dureroase, cum întâlnești în „Praf și cenușă” și până la ștregăriile vieții de student (căror le dedică a patra parte din cuprinsul volumului), autorul te poartă peste întreaga viață a Românilor din Transilvania și Ungaria. Ș-o descrie cu atâta fidelitate, cum numai Slavici descrie viața țeranilor, căci trebuie să observăm: Onițiu se ocupă numai cu așa zisa „inteligentă”, care aranjează concerte, teatre și bal.

Nota dominantă a volumului este umorul și sarcasmul. „O serată literară” și „Notarul Scurtu” sunt fără perechie între cele ce s'au scris despre viața noastră, a Românilor de dincoace de Carpați. Hazul din

Serbătorirea eroilor.

D. Aug. Laurian, profesor în București, adresează o scrisoare deschisă d-lui ministru de războiu român, în care îi amintește că toate țările glorifică, prin toate mijloacele, pe eroii căzuți pentru apărarea patriei.

Și cum aniversarea a 25-a a luării Plevnei nu mai e departe, dl Laurian face următoarea propunere d-lui ministru de războiu:

„Puneți, d-le ministru, să se întocmească lista tuturor soldaților morți în acest războiu.

„Faceți să se tipărească între două ramuri, una de stejari și alta de laur, pentru fie-care comună morții pentru patrie, înconjurată de aceste cuvinte:

INTRU POMENIREA LUI

MORȚI ÎN RĂZBOIUL DELA

1877—78

PATRIA RECUNOSCĂTOARE.

„Luați înțelegere cu ministrul școlilor și cel de interne, ca aceste inscripțiuni în cadrate să se atârne în școală, în biserică, în primăria comunei.

„Preotul să fie dator a pomeni, la oșirca cu darurile, numele fie-cruia, spre mângăierea familiilor și mândria satului. — Invățătorul să facă în fie-care an, la aniversarea căderii Plevnei, o lecțiune întru slăvirea oștenilor cari s'au luptat pentru țară.

„Lucrul n'ar fi greu. Astfel de amintiri vorbesc adânc inimii și gândirei tineretului și hrănesc iubirea de țară

Nu știm ce vor hotări ministri României. Știm însă un lucru: în privința asta am avea și noi înalte datorii.

Să pomenim în fie-care Duminecă și serbătorii pe bărbații cari au luptat pentru poporul român d'acoi... Incepând cu Șincai, Clain, urmând cu eroii Moților și terminând cu G. Barițiu și alți bărbați de seamă răposați, ar trebui ca preoțimea noastră să și predice despre acești fii mari ai neamului românesc.

Din București.

Contra duelului. — Instrucțiunea în afacerea duelului Filipescu—Lahovary. O știre.

În urma duelului Filipescu—Lahovary, dl senator Viișoreanu a propus următorul proiect de lege:

„Art. 1 Ștergerea din codul penal a secțiunii 6 „Despre duel” rămânând delincuenții supuși previsionsunilor și penalităților din codul penal pentru faptul de omucidere cu voință, pîndire și precugetare.

„Art. 2. Provoacarea în duel constituie crima de tentativă de omor cu voință, pîndire și precugetare.

aceste două bucăți numai în „Budulea Tăchii” se mai pomeneste. Ear' cât despre „Epistola ad Corobetium”, în care un redactor de ai noștri dă sfat unui tiner student (de 15 ani) cum să scrie, are, desigur, să rămână cea mai reușită satirisare a epocii prin care trece la noi ziaristica română.

Citind „Amintirile din viața de student”, rizi cu lacrimi. Nimeni n'a scris despre miseria studenților noștri seraci cu atâta umor, dând astfel scrierilor sale caracter adevărat românesc, căci numai Românul își ride de sărăcie și se mângăie cu gluma ce isvorește din bogatul său suflet, pe care nimic nu-l poate deprima. Tanda și Manda și acel Bălan cu douăzeci și cinci de semestre sunt, fără îndoială, tipuri pe cari le întâlnești la ori-ce universitate unde învață Românii.

Ca însușire caracteristică este de remarcat că în câte-va cuvinte numai, Onițiu adesea-ți face un tablou viu, emoționant. De pildă: vrînd (în „Praf și cenușă”) să arate petrecerea tinerilor noștri, scrie:

„Vinul îi făcuse pe toți oratori. Un lucru prea regretabil, căci nu mai rămănea cine să-i asculte...”

O caracterizare artă și nimerită este apoi (tot în nuvela „atâ mai sus”) și urmă-

(ss) A. C. Viișoreanu, Al. V. Moțun, Dr. Bucșănescu, A. Antonescu, R. S. Campiniu, N. Mănescu-Călărași, N. Ionescu și N. Dimitriu..

Judele de instrucție Vasiliu a terminat cu instrucția în afacerea duelului Filipescu—Lahovary.

Se zice că procesul se va judeca de către tribunalul corecțional în ziua de 9 Decembrie.

D. colonel Georgescu, membru în comitetul Societății de dare la semn, întrebă de ce a permis ca duelul să aibă loc în sala societății de tir, a răspuns că nu putea refuza aceasta, de oare-ce atât d. Filipescu cât și doi din martori erau membri ai societății.

D. colonel Georgescu a mai declarat că s'a pus la dispoziția combatanților sala cea mare de arme și că nu știe cum se face că s'au luptat în sala cea mică.

D. Spirescu, intendentul de la sala de arme, întrebă dacă dl Filipescu venea des pe acolo, a răspuns că a fost chiar în ajutorul duelului și a făcut un asalt de floretă cu d. căpitan Exarcu.

Se vorbește că dl Al. Em. Lahovary, ministrul țării la Roma, frate cu regretatul George Lahovary, va părăsi cariera diplomatică și va lua direcțiunea ziarului, „L'Indépendance Roumaine.”

Dr. Aurel Brote.

Cu inima plină de durere, facem cunoscută trecerea din viață la cele vecinice a d-lui Dr. Aurel Brote, unul dintre fruntașii Românilor de dincoace de Carpați, director al băncii de asigurare „Transilvania”, membru în comitetul „Asociațiunii Transilvane”, membru în comitetul „Reuniunii agricole române din comitatul Sibiului”, membru fondator al „Reuniunii de Musică din Sibiu”, unul din fondatorii „Tribunei” și nouă prieten iubit.

Dr. Aurel Brote suferea mai de multă vreme de o crudă boală de inimă. Înconjurat de iubita sa soție și prieteni, el și-a dat nobilul suflet Joui la 3/15 Decembrie, la 3 ore dimineața. Pe cei d'aproape ai lui, moartea aceasta nu-i surprinde, durerea noastră nu este cu toate acestea mai puțin crudă.

Depunem, în numele tuturor prietenilor noștri, lacrimi de durere la mormântul lui Dr. Aurel Brote și cu jalea în suflet zicem: Fie-i memoria bine-cuvîntată.

toarea, în care e vorba despre sentimentele noastre de rasă:

„Dacă întrebi pe cine-va, ce om este cutare, — primul răspuns ce ți-l va da este, că-i „bun naționalist” ori „un prăpădit” și numai după aceea trece la calitățile celelalte...”

În „Notarul Scurtu”, acest tip original, care până să ajungă notar a trecut prin toate amărăciunile vieții, a fost... dascăl, are pagini în cari după lungi observațiuni și motivări psihologice — reproduce în chip măiestru felul de a gândi al „nației.”

Notarul acesta, conservator ca toți Românii, e anume de părere că „Românul în veci nu pierde...”

„Oasele Românilor — zice el — măi, sunt ca ferul: Românilor nu-i strică decât trăznetul lui Dumnezeu și asta numai dacă l' nimereste oblu 'n cap...” De aceea — dacă nu ținem noi cu vremea, vremea trebuie să se țină după noi, că noi suntem mai tari și de cât vremea. Pe noi ne-a făcut Dumnezeu să vedem cu ochii împlinirea veacurilor și perirea lumii... Când n'a mai rămănea de cât un singur om în lume, acela va trebui să fie Român, dar nu Român de cei învățați ca voi, — vai de capul vostru — ci de-ai noștri, nație, care nu știe face „reformă”, fără face ce a făcut și moșu și tatăl său: mamăligă și copii. Înțele-su-m'ai?... Numai

Revistă externă.

Serbia contra Bulgariei.

În Sofia (capitala Bulgariei) sunt mari îngrijiri față de viitor, din pricina pregătirilor deochiate pe care vecina Sârbie, le face înspre hotarele bulgare. Pare că Sârbii nu pot uita bătaia ce au mâncat înainte ca câți-va ani, și se găsesc să o dea napoi fraților lor Bulgari.

Așa se spune, că la Zaribrod, Culla și Vidin, Sârbii fac întărituri întinse, cu șanțuri mari și așează tunuri la locurile potrivite. În Sofia e părerea, că Sârbia se pregătește să atace.

Chestia egipteană.

Ministrul de finanțe englez, Hicks Beach, a ținut la 13 Dec. în Bristol o vorbire, în care a spus, că nu crede să aibă Rusia mai mare voe de a năvăli în India, decum are Anglia în Asia de mijloc.

Despre Egipt, ministrul englez a zis, că atunci când va fi sosit timpul, se va întempla înaintarea (Angliei) spre Chartum! Anglia trebuie să fie pregătită la aceea, ca să-și apere drepturile ei în strălăutate, chiar și cu riscaarea unui războiu!

Războinica declarație a ministrului e viu comentată de presa engleză și străină!

Ruina Greciei.

La 1 Dec. c. ministrul de finanțe a prezentat camerei raport despre anul financiar 1897 și bugetul anului viitor 1898. Din acest raport reese, că:

Războiul greco-turc a costat pe Stat suma de 127 milioane lei, împreună cu indemnitatea de 4 milioane de lire turcești sau 92 milioane lei ce va trebui să plătească Turcia.

Dar' mult mai mult a costat întreținerea Grecilor refugiați din Tesalia și de prin provinciile Turcești.

Din 300.000 de locuitori ai Tesaliei 100.000 au părăsit patria pentru a se refugia în Grecia și pe toți acestia statul a trebuit să-i ție pe capul seu vreme atât de îndelungată!

Cealaltă au rămas în Tesalia și — nu au suferit nici un neajuns din partea armatelor turcești de ocupație, care i-au lăsat în pace să se ocupe de afacerile lor.

Guvernul grecesc care a avut să întrețină pe cei 100.000 de tesalieni în tot timpul războiului, trebuie acum să se ocupe de repatrierea lor, și în acest scop va trebui să supoarte o altă cheltuială de 11.000.000 lei! Această cheltuială este foarte oneroasă pentru finanțele slabe ale regatului grecesc.

Repatrierea emigraților tesalieni continuă sub supraveghierea comisariatului guvernului grec și probabil se va termina până la finele lui Decembrie.

cu reformele voastre nu mă că trănăiți, că mă iau toate năbădăile!”...

Și totuși, cât de simpatie este acest notar îndărătnic și cum prin prisma autorului el ne este înfățișat ca un adevărat apostol între țerani...

Aceeași dragoste exală și din felul cum descrie serata din Șunturug, căci dragostea către toți „ai noștri”, cei cărturari, e atât de mare la Onițiu, în cât chiar când îi ceartă pentru micile lor patimi și-i batjocorește pentru slăbiciunile și neîndemânarea lor, nu supără ci tipuri simpatice ne prezintă. Și în tot volumul nu-i găsi nici măcar licărire a sentimentului de răutate.

Ce păcat că un suflet atât de senin, un observator atât de adânc, un entusiast atât de sincer și un atât de îndemnativ stilist ca Onițiu, nu scrie mai des... căci ultima schiță e scrisă la 1893...

Ori poate că a scris, dar' rezervă tot pentru... un al doilea volum.

Ar fi primit cu aceeași însuflețire cu care salutăm pe acest dimțiu.

R. Ș.

LEGI RELE.

Dacă n'ar fi decât legile ale căror asprime le simțim zilnic, încă tot ar mai merge cu viața din Țeara Ungurească. Stăpânirea nu se mulțumește însă cu atâta, ci își frământă într'una mintea cu iscodirea unor legi nouă, cu ajutorul cărora tinde să desbrace popoarele nemaghiare parte de limba și moravurile lor, parte de avutul lor.

Astfel, abea că s'a votat în Dieta legea prin care guvernul are drept să schimbe numele chiar și în sate de ale noastre, în cari urmă de Ungur nu s'a pomenit doar de cât ca *geandarm* și *finanț* și eată, ministrul de agricultură *Darányi* vrea să facă acum o lege, care — zice el — să facă dreptate între muncitorii de câmp și între marii proprietari.

Planul de lege este însă ticluit așa fel, că chiar și Ungurii, ba mai ales ei, se ridică cu tărie în contra guvernului, care prin această lege în afaceri de neînțelegeri între lucrători și domni dă slujbașilor săi drept nețărnut, „să ia măsură”, ceea-ce însemnează: să fie pe partea domnilor și pe lucrătorii nemulțumiți cu plata să-i țină la muncă cu — sila!

Furtuna între Unguri e așa de mare chiar în Budapesta, în cât ministrul numai păzit de poliție îndrăznește să meargă la Dieta, ear' în jurul Dietei mulțimea de poliție abea poate reține pe lucrători cari strigă cu turbare împotriva întregului guvern, numindu-l „o ceată de mișei...”

Svonul despre noua lege a mers și pe sate, unde mai ales în locuri curat ungurești, în comitatul Sabolci, țărâna care trăiește lucrând pe la moșiile mari ale magnaților fierbe cu atâta înverșunare, în cât de teama unei răscoale mari, stăpânirea s'a simțit îndemnată să umple satele cu geandarmi și chiar ostași.

Și așa, însă, în miez de noapte și în mare taină, cei năpăstuiți se adună și se sfătuiesc ce e de făcut, ca să

nu ajungă unelte în mâinile domnilor, cari îi țin cât e vara la muncă grea, ear' peste iarnă îi lasă peritori de foame!...

Pe noi Români guvernul unguresc ne-a luat la ochi încă mai rău decât pe muncitorii Unguri. De aceea și lupta noastră trebuie să fie mai hotărâtă!

Lupta-vom dar pe calea legii ca stăpânirea să nu aducă legi rele, ci să desființeze chiar și pe cele cari înspre greutate ne sunt!

Toți să stăm deci gata și să urmăm glasul fruntașilor noștri.

Aceasta-i singura cale de mântuire. Cine nemișcat rămâne și după câte ni se întâmplă, nu e vrednic să fie numit Român.

Mama română.

Sufletul meu privește cu mândrie sfântă în viitorul tău, slăvită nație română! Nu voi fi însă fără de minte să plâng, la trecutul tău falnic privind trist... sunt multe luptele, ce le-ai purtat, multe jertfele ce ți-au cerut timpurile glorioase, dar' printre țipetele de chinuri și suferințe, se ridică ca o zee virtutea strămoșească și împodobește fruntea ta ca resăritul de soare natura!

...Cum se numește ingerul tău păzitor în șirul veacului? *Credință* tare și nesfârșită în Savaot Dumnezeu! Și cum se chiamă zeea, virtutea strămoșească în limbajul fiilor tăi? *Dragoste de neam* curată și de mult preț, purtată în sufletul lor, în baierile inimii lor.

Și cum s'ar chema simțul acela, care mereu îți arată icoane frumoase, pe cari le aștepti aici ca un viitor? *Nădejdea* e aceasta flule, ea șoptește dulce inimii mele, prezicându-ți o soartă mai bună, care cred, că va veni, și trebuie să vină! Dacă crezi așa, nația mea, să-mi mai spui asta: Cine a fost sentinela credincioasă, eroul mării tale, și tovarășul negrăit de dulce al vieții tale?... *Mama română!*

Ridicați, Români ochii vostri la ceruri, dați mărire și laudă Celui Preaînalt, seara și dimineața, noaptea și ziua, și ori-de-câte-ori veți rosti acest nume sfânt: *Mama română!* Dacă trăim în lume, dacă suntem un neam viguros și neînfrânt; dacă avem lege și o limbă românească și-am dobândit misiune înaltă dela *Tatăl*, — închinați-vă ei cu reverință, — cântați în organe și imne pe: *Mama română!*

Ea ne-a ținut la sin cu dragoste sfântă. Ea ne-a dăruit *graiul românesc*, doinind cântece de leagăn, de ale mândrelor, de ale codrului și de voinicie. Prin ea ținem la datinile strămoșești. Ea ni-a făcut întâiu semnul *crucii*, mintea și inima ni-a înălțat-o, podoaba biruinței lui *Christos* purtând! Ea ne conținește patimile cu isvorul lacrimilor sale.

Ea intrupează întreaga ființa noastră națională, dar' pieptul său fraged stâncă se face și inima-i de copil nevinovat inima leului se face și brațele ei slabe devin mâni de *Cyclop*, când vin dușmanii în casa ei și vreau s'o sugrume.

Mama română! Spune tu dușmanilor noștri, îndeosebi celor de felul lui *Bartha Miklós*, spune-le cu mândrie, că n'au în creier mintea nici în trup tăria să-ți smulgă copiii din brațe. Încercat-au ei cu vicșuguri, și i-ai lăsat pe-o clipă, ca liniștea ce ți-o dă siguranța situației, dar' ți-ai ris de spumegarea gurii lor, și ai batjocorit svârcolirile lor, pentru-că copiii ai tăi erau, cu tine s'au trezit, ca și tine vorbesc, și de arătări ca *Bartha fug*, că-i străin și-i urât, fug ca d'un strigoiu, și cu groaza în suflet aleargă la tine, și gâfâind se roagă să nu-i mai lași de lângă sinul tău... N'ai putut, d-le *Bartha Miklós* să ne smulgi cum ai fi vrut!

Ț'ai luat așa cu vicșugul, i-ai momit cu dulceața, ear' când ai încercat să-i iei în brațe, vându-te lacom privindu-ți, sau spăriat și au luat-o fuga, ear' gândul D-Tale s'a topit... nația românească aceeași a rămas, spre cinstea mamei române, — și câtă vreme toți îi urma-vor

sfaturile înțelepte ale mamei, de și-ar pune toți dușmanii umărul, *Dumnezeu din nou* ne va sprigini, ear' stânca nației noastre, — pieptul maicei române, va infrunta cu bărbăție ori-ce lovituri, pentru-că: „*Est Deus in nobis*”; și fiind-că: „*Et si fractus illabatur orbis, impavidum nos ferient ruinae*”...

Precum însă în toată pădurea găsim și uscături, așa, ici-cole avem și noi oameni slabi cu dușul. *Mama română!* Geniu blând al românismului! păzește-ne, ferește-ne de drumul lor, de faptele lor și de casa lor.

Dacă odinioară pe cel mai viteaz între vitejii tăi fii laș nu l'ai primit în brațele tale, fruntea lui obosită de chinuri nu i-ai sărutat-o; dacă *Stefan Cel-Mare* a fost respins dela sinul tău pentru a *neamului mărire*, așa respinge-i pe toți cei rătăciți, nu-i lăsa să guste dulceața dragostei tale, până nu se vor îndrepta!

Pe *Stefan-Cel-Mare*, gloria ființei tale, l'ai pedepsit.

S'a rușinat marele Domn, și-a înălțat încodată lata frunte, și prinzându-și cornul, precum zice *Bolintinean* eată-l:

Stefan se întoarce și din cornu-i sună, Oastea lui zdrobită de prin munți s'adună. Lupta se reîncheie, dușmanii-s zdrobiți, Cad ca niște spice, de săcuri loviți!...

Eată, o luptă glorioasă, în șirul celor multe, câștigată prin virtutea ta, *Mama Română!* Și dacă inima ta perzării i-a dat pe cei mai buni ai tăi, în acest chip, pentru idealul tău cërne-i prin prisma înțelepciunii tale, și astăzi, și ține în giurul tău gata de luptă, numai pe cei trecuți prin focul probelor grele, ca să te apropie și mai mult de acel *măreț ideal*...

Când am zis, că fii trebuie să ascultăm de mamă, dacă ținem la realizarea aspirațiilor noastre, gânditu-ni-am cu smerenie la *Cartea-Cărților*, la sfânta scriptură.

Puține învățături din testamentul vechiu și nou vor face inima noastră bună, dacă le vom ceti zi de zi, și le vom socoti drept principiile cele mai senine, pentru unirea forțelor,

La luptă.

(Marș la situația.)

Hornistul sună: *deșteptare!*
In castre iarăși s'a zorit:
Sculați, Români din nepăsare,
Că-i faptul zilei aurit!

Din neagra noastră suferință,
Să crească dorul de luptat,
Cu floarea cea de biruință,
Peste poporul subjugat.

Unirea, dragostea n'florească
La ori și ce Român în sin,
Ear' neînțelegerea frățească
S'o îngropăm pe veci, amin!

Veniți să ne grupăm în cete
Sub al națiunii mândru steag,
Și pentru el cu dor și sete,
Noi să luptăm cu toți șireag!

Pentru-a națiunii neaflinare
Flecăm cu toții dintr'un paș,
Eroi să fim cu mic cu mare
Și nime să nu fie laș!

De n'avem arme ținuite,
De n'avem spade ce lucesc;
Avem noi pepturi oțelite
Și dreptul nostru strămoșesc!

Dreptatea singură-i putere
Ce se resbună pe dușman;
Poporul drept în veci nu pierde,
Dar' pierde neamul cel tiran!

La luptă dar' cu toți să iasă
Cântând în marș național,
Că nu-i departe pân' acasă
La scumpul nostru ideal!

Românul Bortos.

Cugetări

de
Carmen Sylva.

Când un bărbat își iubește prea mult copiii, atunci să fii încredințat că nu este prea fericit în căsătorie.

Mama este ca și bunul Dumnezeu: O chemi în nevoe și o uiți în bucurie.

Iubirea care atât e de puternică și care rupe și sfarmă ori-ce lanțuri, pierce la un singur căscat.

Când nădejdea ne părăsește, ea se duce să ne sape mormântul.

Prietenia care-i întemeiată numai pe recunoștință e ca o fotografie: se șterge cu timpul.

Norocul este ca și ecoul: Îți răspunde dar' nu vine.

Norocul este în totdeauna același, de aceea nici n'ai ce să poveștești despre el. Pe când nenorocul are atâtea fețe după inima în care locuiește.

În naufragiul vieții tale te-ai fi putut scăpa dacă pe scândura de care te-ai agățat nu s'ar fi luat după tine și rușinea; ea te-a tras la fund.

O mare nenorocire dă unei ființe netsemnate o mărime oare-care.

Lupta pentru pâinea de toate zilele usucă lacrimile.

Când toate religiunile vor fi părăsite, cimitirul va fi cea din urmă biserică.

Inchegarea rindurilor noastre. De ce e de lipsă pentru acest scop inima cea bună?

Ușor de înțeles: bunătatea e fiica cerului, ear' răutatea fiica iadului. Despre cel rău, în T. V. să zice: „Gura sa este plină de blăstăm, de vicleșug și de amărăciune, sub limba sa răutate și nedreptate“¹⁾.

Ear' despre cel bun cu inima, se zice tot în T. V. că e și drept.

Așa dînsul are norocul să fie om într'adevăr după chipul și asemănarea lui Dumnezeu: „Căci drept este Dumnezeu, dreptate iubeste el; dreptii văd fața sa“²⁾,

Și Românul nostru, peste tot e bun cu inima și drept, dar' prea de mult suferă apăsarea jugului dușmanilor pe grumazii sei! Nu va fi el scos din acest jug?

Aurora mântuirii sale nuse va ivi oare? Ba da, căci: „Pentru apăsarea sîrmanilor pentru suspinul lipsiților, mă voiu scula acum“ zice Domnul³⁾.

Pentru a dobândi însă harul lui Dumnezeu, ca să se scoale pentru noi cei apăsăți, și să audă suspinul inimilor noastre, maică română, îndrumă-ne la o rugare a Apostolului ginților din T. N. unde zice Corintenilor: „Vă rog fraților pentru numele Domnului nostru Is. Christos, ca toți să vorbiți aceeași și ca să nu fie între voi desbindări; ci ca să fiți tare uniți într'un gând și într'o înțelegere“⁴⁾.

Cel ce nu va asculta nici aceste învățături sfinte, cari ar trebui să fie hrana sufletească zilnică pentru toți și pentru toate, — alungă-l dela tine ca pe un fiu mașter, și să-ți fie ție ca un păgân și vameș, și aibă el casa cucului și lăcașul vântului... Ear' cine cu gând negru te-ar părăsi și în tabără dușmană s'ar duce și în peptul care l'a hrănit, cuțit ar voi să înfigă, ajungă-l blăstămul marelui tîu fu Eminescu:

1) Psalm 10 v. 7-8.

2) Psalm 11 v. 7.

3) Psalm 12, v. 5.

4) Eps. Apost. Pavel I către Corinteni, Cap. I, v. 10-11.

Nu e dat nimenuia să judece pe sinuci gaș, căci nu știe nici suferința lui nici măsura puterii sale.

O desiluzie este ca un membru degerat al corpului. Incet de tot te faci bine și suferi într'una.

Când și durerea ne părăsește, atunci toate s'au sfîrșit.

Dacă morții ar pute vorbi apoi nici de ei nu ar spune mult bine.

Noaptea sunt toate de foc: și stelele și gândirile și lacrimile.

De multe-ori zici că cineva e bun, când acela n'are destulă prezență de spirit.

Prostia se pune mainte ca să fie văzută, înțelepciunea stă îndărăt ca să se vadă.

„Cine-a îndrăgit străinii
Măca-i'ar inima câinii;
Măca-i'ar casa pustia
Și neamul nemernicia!

M e h a d i a, 30 Nov. 1897.

Al. Munteanu al lui Vasile.
preot gr.-ort. român.

Moartea lui G. Lahovary.

Tristul sfîrșit al d-lui G. Lahovary, director al ziarului „L'Indépendance Roumaine“ continuă a preocupa pe confrății nostri din București.

Astfel „Drapelul“ scrie următorul articol asupra ducului trist:

Azi acest expedient pornește dintr'un instinct brutal de răzbunare care nu e demn de oameni civilizați. E egoismul sub forma lui cea mai respingătoare care te îndeamnă să apuci ciomagul sau spada — pentru că noi nu vedem nici o deosebire între aceste două proceduri — când în discuția cu adversarul, nu mai găsești argumente.

Casul nenorocit care a emoționat România întreagă este o ilustrație hotărătoare a stupidității acestui mijloc de-a satisface onoarea jignită. Se știe care a fost cauza duelului acestuia. Georges Em. Lahovary a imputat d-lui Filipescu că, pentru a servi interesele partidului său, acesta din urmă ar fi comis în două rânduri o vătămă în atitudinea sa politică. Directorul „Independenței“ motiva această imputare cu argumente, după părerea noastră, destul de serioase.

Negreșit, imputarea e gravă, judecată cu criteriul moralei absolute. Din nenorocire nu principiile moralei absolute inspiră de obicei acțiunile oamenilor politici nu numai la noi, dar nicăeri. Politica este o luptă de interese — și când aceste interese sunt ale unei țări sau chiar ale unui partid, acțiunile motivate de ele iau în ochii nostri înfățișarea desinteresării. Așa fiind, imputarea d-lui Georges Em. Lahovary n'avea nimic care să atingă onoarea d-lui Filipescu — și rezultatul tragic al duelului este ast-fel de natură a arunca cu atât mai mult desparerea și jalea în inima autorului involuntar — s'o sperăm — al morții directorului „Independenței“.

Dar chiar dacă d. Filipescu se credea ofensat grav în onoarea sa politică, acesta era mijlocul de a-și procura satisfacție?

Moartea lui Lahovary dovedește oare că d. Filipescu nu și-a schimbat în două rânduri atitudinea politică? Și dacă, ceea-ce era credința tuturor și probabil și a celorlora cari au participat la duel, lupta s'ar fi terminat cu o nelsemnată sgârșitură, onoa-

rea ar fi fost atunci în adevăr satisfăcută? Nu, atunci ar fi fost un caraghioslăc, ceea-ce este azi nenorocire nespusă. Intre aceste două poluri oscilează duelul în vremea noastră.

Și cu atât mai puțin era d. Filipescu calificat a da unei polemice politice această soluțiune sângeroasă, cu cât „Epoca“, o știe toată lumea, nu este ziarul care se ilustrează mai mult prin obiectivitate în discuție și prin înaltă serpușitate în aprecieri personale.

Oare am ajuns la o stare așa de nenorocită de lucruri, în cât ziaristi și oamenii politici să-și revendice cu spada și pistolul privilegiul de a insulta dar de a nu fi nici măcar atacați în limitele cuviinței?

Nu știm care va fi acum soarta d-lui Filipescu. Lumea imparțială îl va plânge de sigur de o potrivă ca de cel căzut în nenorocitul duel.

Dar trebuie pe acum înainte asemenea nenorociri să nu mai fie posibile.

Corpurile legiuitoare trebuie să admită în această materie, legislația belgiană care asimilează provocarea la duel tentativei de a-asina cu premeditare.

Această importanță nenorocită din apus trebuie să fie isgonită din pacinica noastră țară cu măsuri drastice și imediate.

Inmormântarea mult regretatului Lahovary s'a făcut ieri, Joi, în mijlocul doliului întregii capitale a României. Lume imensă a luat parte la această tristă ceremonie.

D'ale școalei.

În nrul de duminică 11 47 al „Tribunei Poporului“ am ceit articolul „Din jurul Mediașului“ care mă împoartă și pe mine și la care ași avea de reflectat ceva dacă veți bine voi a-mi da loc în vre-un număr de Duminică.

Asistatul zice: că la adunarea învățătorilor din tract. Mediaș, s'au prezentat numai 4 preoți și 5 inv. arătându-se prin aceasta puțin interes de reuniune. Dar' cine e cauza de sau prezentat numai atâția? Lipsind majoritatea absentă să nu fi fost nici unul interesat de această instituțiune? Neinteresarea că să fi fost cauza? Oare în convocarea care e pe 20 Nov. st. n. și în care preste 20 e sîris și 14 ear' în parantez Arch. Mihail și Gavril ca să se poată judeca drept aci? Vă alătur și convocarea. Deci nescriind care Nr. hotărăște 'mi-am ales parantezul, căci eram sigur că, după cum am avut înțelesul, adunarea se va ținea în ziua de

Arch. când colo aud numai că (adunarea) s'a ținut în 14 Nov. fără de a ne încunștința cineva despre schimbarea făcută. Aceasta e adevărata cauză.

Vălfiu 1 Dec. 1897.

cu toată stima
George Poruie
inv. gr. cat.

Cum s'au stîrpit duelurile în Englitera.

Englezii, cari în privința onoarei nu sunt mai puțin sensibili ca Germanii, Francezii ori Românii, nu practică duelul. N'a fost însă totdeauna așa și 'a costat multe jertfe, până când ofițerii englezi s'au lecut de furia duelului.

Era curînd după bătălia dela Waterloo. Furia duelului crescuse din nou prin luptele îndelungate. Cu deosebire era lăpt duelul într'un regiment din Gibraltar. Colonelul acestui regiment fu pensionat și locuit cu colonelul Copplestone, cunoscut prin grozava lui asprime.

După-ce sosise la regiment, se duse la casarmă, saluta prietenos pe ofițerii supuși lui, și se arăta prin toată maniera lui că om de societate, așa că toți respirară mai ușor, căci așteptaseră toți cu mare grije sosirea noului comandant.

Colonelul Copplestone spunea anecdote despre societatea engleză din Londra, amintind și despre duel, care cu regret află că a devenit o boală a regimentului. Își exprimă părerea de rău că pacca și viața socială suferă din cauza asta.

„Domnii mei, — zise el în urmă, — dacă și de aci înainte voiți să vă descurcați certele în modul acesta, n'am nimic de schimbat; dar' trebuie să insist, ca toți să-mi dați cuvîntul de onoare că nu veți bate în viitor fără învoirea mea. Ca șeful d-voastră trebuie să grijească, ca să 'mi-se recunoască autoritatea în toate privințele“

Ofițerii se priviră mirați și se făcu o listă penibilă.

„Nu vă temeți, domnii mei“, rupse generalul tăcerea, „că n'am să vă satisfac dorința în privința duelului, din contra, voi avea plăcere să vă dau învoirea pentru duel, dacă după cercetarea cauzei voiu găsi indispensabil și mă voiu convinge că onoarea unuia sau a celuilalt numai prin sânge se poate spăla“.

Ofițerii își dădură cuvîntul de onoare, și nu se vor duela fără învoirea generalului, și generalul se despărți de ei în modul cel mai prietenos.

Deja în dimineața următoare generalul fu deșteptat din somn. Era căpitanul Carington și locotenentul Myers cari veniră la el.

„Ați putut să vă alegeți un timp mai oportun pentru visita d-voastră, domnii mei“, începu generalul.

„E vorba de onoarea noastră, d-le colonel“, fu răspunsul semnificativ, „și o amănare e cu neputință. Vă rugăm, d-le colonel, să ne dați învoirea pentru duel“.

„Cum?“ strigă Copplestone, „eri v'am crezut cei mai buni prieteni“.

„O D Ă“

închinată Prea Sînției Sale D-lui Episcop
NICOLAE POPEA,

(din incidentalul zilei onomastice.)

Stau privind cu admirare la trecutul nost' de glorie
Și prin minte-mi trec legende, pace n'am în pieptu-mi frânt;
Dor mă paște și mă arde să revăd pe luptătorii,
Cari bătut-au crud dușmanul, dându-i inima la vînt!

Vremurile legendare au sburat... și par'că 'n pepturi
Ne-a murit ori-ce dorință... nu mai vrem să fim eroi!
Pierdem legea strămoșească! pierdem limba ș'or-ce drepturi
Și ne strîng de gât dușmanii... ah! dar' nu mai suntem noi!.

Martor vremilor de aur unul e, ce încă ține Umărul, ca Atlas cerul, sub al nației car-glodat:
Toată inima română sus la muncă! zor cu bine!
Nicolae e nainte... dați mereu c'am înoptat!.

Și ne-or prinde 'n noapte lupii, fără veste, și ce-om face?..
Cine-o să ne scoată carul? Moși-strămoși din mormînt?

Puneți mâinile pe suflet!... piară dracul!...
fie pace!
Și-ascultați pe Nicolae, că e lege-al seu cuvînt!

El, cu iarna vieții 'n spate, are 'n suflet primăvara!
Vrea s'aprindă 'n inimi focul sfintei dragoste cerești,
Strîngeți rindurile sparte, dați cu toții mîna eară,
Și porniți diu nou la lupte, cu noi brațe vi-tejești.

Demn urmaș al lui Șaguna, strălucit în fapte alese,
Nicolae e păstorul credincios, nici când năi-mit:
Înzadar cerca-vor lupii, fără oi, în drum să-l lase!
Vecinic treaz, veghindu-și turma, el va sta nebiruit.

Fie dar' măritu-i nume, pomenit în largă lume
Și-l cântați, Români, în doine, și în hore să-l cântați
Căci pe dînsul provedința l'a trimis păstor anume:
Pace 'n inimi să aducă, dor și dragoste de frați!!

M e h a d i a, 5 Decembrie 1897 v.

Alexandru Munteanu al lui Vasile.
preot gr.-ort. român.

Poesii populare.

Frunză verde călăpăr
Dela mama doi mă cer,
Io 'ntrebai frunza de nuc
După care să mă duc,
Frunza de nuc zice-asa,
Du-te după care-i vrea.

Mere-aș după cel avut,
El se duce la cosit,
La cosit la strîns de orz,
Vine-acasă mînios,
Eu îi pun cina pe masă
El mă sudue prin casă,
Io-i dau patul să se culce
El mă sudue de cruce.

Frunză verde lemn uscat
Mere-aș după cel sîrac,
Mere cu coasa la fin
Vine-acasă fluerînd,
Eu îi pun cina pe masă

„Da d-le colonel“, zise căpitanul Carrington, am să fiu, dar' ne-am certat și onoarea noastră atacată pretinde să duelăm“.

„Atunci trebuie să s'a întâmplat ceva grozav între d-voastră, zise colonelul, încât trebuie să alergați la arme. Așa-dară unul dintre d-voastră e de prisos în lume“.

„Da, așa e, d-le colonel!“

„Eri, după-ce ne-ați părăsit, îmi exprimai dorința, să devin locotenent în garda regală și să mă plimb cu cascheta de argint pe cap. Căpitanul Carrington zimbă ironic și zise, că pentru „bostanul“ meu, ajunge și o caschetă de pele. La început nu dădui nici-o importanță acestei observații, mai târziu însă mă aștăse ceilalți, și la acestea zise căpitanul, că oficerii din gardă poartă caschete de alamă. Nu m'am putut reține să nu-i zic, că el nu se pricepe și ar fi fost mai bine să tacă.“

„În urma acestora nu certaram serios, spunându-ne vorbe grave. Cred, că sunt cel mai îndreptățit să provoc duelul și să vă rog să ne dați învoirea d-voastră.“

„Desigur, cauză e gravă“, răspunse colonelul; caschetele oficerilor din garda regelui nu sunt nici de argint nici de alamă, ci dintr'un metal alb argintat; cred însă, că aceasta nu schimbă nimic în lucru. Dorii și acum să duelați?“

„De sigur, d-le colonel!“ strigară ambii cu aceeași voce hotărâți.

„Bine!“ răspunse colonelul rece, „eu nu vreau să vă fiu pe-decă, dar' vă fac observația, că duelul să se eșecă cupă-cum se cuvine. Nici o comedie franceză, vă rog. Unul dintre d-voastră e de prisos în lume. Chiar eu în persoană vreau să primesc pe învingător la reînțoarcere.“

Amândoi oficerii salutară și se departară. După câte-va minute se grăbiră cu secundanții pe câmpul de luptă...

Pe la amiază merge colonelul la casarmă, să facă inspecția regimentului, și fu surprins când găsi acolo și pe cei doi rivali, Carrington și Myers. Locotenentul avea o mână bandajată.

Copplestone deveni foarte serios.

„Duelul într'adevăr s'a făcut?“ întrebă el sever.

„Da d-le colonel“, răspunse locotenentul; „să vedeți numai cum m'a sgâriat la mână!“

„Numai te a sgâriat la mână!“ strigă Copplestone.

„Și aceasta o numiți duel, domnii mei? Și eu atât mai mult, când e vorba de cauza importantă, ca și caschetele gardei? La luptă, continuați duelul; dacă nu, ca pe-deapsă veți fi eschiși din armată, ca niște lași.“

Oficerii fugălbîniră; dar' n'aveau ce alege. Nu se gândiră mult ci continuară duelul, de astă-dată cu pistoale. Acum primi căpitanul Carrington o rană așa de gravă, că zăcu două luni.

În decursul boalei lui se mai iviră certuri între oficerii, dintre cari unii se împăcară prin intervenirea colonelului, ear' altele se amânară până-ce se va termina chestia de onoare dintre căpitan și locotenent. Până după reînșănătoșarea lui Carrington Copplestone nu mai dădu învoirea lui pentru nici-un duel.

Între acestea colonelul înștiință pe ministrul de război despre lucrurile petrecute

și primi dela acesta autorisarea, cea mai severă să împingă afacerea până la extrem; fiind singurul mijloc prin care s'ar putea pune capăt maniei de a duela.

Carrington se recrea într'atâta, că se putea plimba fără ajutor.

Într-o frumoasă dimineață se plimbau pe promenadă cei doi contrari, cari se împăcaseră de mult, și întâlniră din întâmplare pe colonel.

„Bine ați venit, domnii mei, bine ați venit! le zise el prietenos; „sunt vesel că îl văd pe dl căpitan recreat într'atâta, ca să puteți face un sfârșit chestiei de onoare“.

Cei doi oficeri se priviră cu groază, nu le venea să-și creadă urechilor.

Din fața lor se putea ceti desperarea.

„Veți recunoaște, domnilor“ — continuă colonelul după o scurtă pauză, „că chestia caschetei oficerilor din gardă, se poată rezolva numai prin moartea unuia dintre d-voastră. Am înștiințat și pe ministrul de război despre importanța acestei afaceri, și el îmi aprobă părerea“.

„Dar' d-le colonel“, zise înșfârșit locotenentul Myers gângăviind, „dl căpitan nici nu este încă depin sănătos; mai departe...“

„Dacă se poate plimba, va ști să conducă și pistolul, și pe urmă e chiar interesul onoarei militare, ca doi inimi, dintre cari unul e de prisos în lume, să nu se mai plimbe împreună“.

Cei doi oficeri își întinsera mâna în tăcere; ambii erau deserați. Colonelul se întoarse ca să-și ascundă emoția, dar' datoria cerea să fie neclintit în hotărâri.

Se întoarse din nou spre ei și le zise sever: „Domnii mei, dacă până mâine nu se termină afacerea, veți fi eliminați amândoi din regiment ca niște lași.“

Cu aceste vorbe se despărți de ei. Hotărârea amândoi să se înțeleagă despre aceasta cu colegii lor și să urmeze cum va decide majoritatea.

Părerea generală fu pentru reînșănătoșarea duelului, ear' ei să supuseră acestei sentințe. Merseră a treia oră la locul de luptă. Își luară rămas bun mișcător unul dela altul, și pe urmă se așezară la locurile destinate. Glonțul fatal nimeri pe locotenent în inimă și căzu mort îndată.

Durerea lui Carrington pentru prietenul său mort era fără sfârșit; se aruncă pe cadavrul lui plângând amar, și numai cu greu îl putură depărta de acolo.

Îl duseră în locuința unuia dintre camarazi de unde ceru să i-se deie demisia din armată la moment.

În aceeași zi după masă, colonelul convocă pe toți oficerii la o conferință unde le spune că nu se mai opune la nici un duel; dar' insistă că unul dintre adversarii trebuie să rămână pe câmpul de luptă.

De atunci nu a mai fost nici un duel în armata engleză.

Insula Dracului

Oameni vestiți prin fugă din închisoare.

— Un mare înșelător — Insula.

De când în jurul afacerii Dreyfus s'a făcut carăși șgomot, se vorbește nu numai și

de insula Dracului, unde căpitanul Dreyfus își face osânda, dar' și de oamenii cari s'au făcut vestiți că au putut să scape din închisorii grele.

Dintre aceștia dăm pe cei mai vestiți.

Baronul Trenck, care a stat închis zece ani în fortăreața Magdeburg, a trecut la nemurire din cauza numeroaselor sale evadări. În adevăr, de și era păzit foarte deaproape, ba de multe ori era pus chiar în lanțuri, baronul Trenck nu a evadat mai puțin de cinci-spre-zece ori în timpul cât a fost închis la Magdeburg. N'a rămas mijloc din cele mai violente care să nu fi fost întrebuințat de prisionier.

Odată prefăcându-se că e mort, baronul Trenck fugi, într-o noapte foarte întunecoasă, în pielea goală, apărând cu un spectru, mișcând lințoliul în care fusese învăluit, în fața ulanilor cari însoțeau cortegiul și cari, înmărmuriți de groază, nici se gândiră să urmărească umbra viețuitoare care dispăru ca o nălucă.

Altă dată, baronul Trenck ucise un gardian, îi luă hainele și se deghisă așa de bine, în cât părăsi temnița fără să dea cea mai mică umbră de bănuială. Se mai povestește că odată a stat 24 oare, fără să bea nici să mănânce, în picioare, nemșecat, ascuns după o poartă, în scobitura unui zid, mărțor mut și nevăzut al svârcolirilor temnițerilor cari îl căutau ca iarba de leac. Cu tot geniul său — căci era un adevărat geniu — baronul Trenck n'a fost de loc norocos, în evadările sale. În adevăr, de câte ori isbutea să fugă a fost îndată prins. În cele din urmă, fiind pus în libertate, baronul Trenck fu decapitat în 1794 de către revoluționari.

Prințul Ludovic — mai târziu Napoleon III — în urma încercării de a debarca la Boulognia, la 6 Martie 1840, condamnat la depărtare pe viață și internat în fortul Ham, fugi la 26 Mai 1846. Pe când se făcea reparația fortului, un zidar Badinguet, cumpărat de prietenii prisionierului, îi câștigă un costum de zidar. Prințul, care fusese înștiințat printr'un bilet ascuns într'o pâne, se schimbă, își rase mustățile, își mănji fața cu var și fugi din închisoare fără să fie recunoscut de cine-va.

Bazaine, care a fost condamnat, în 1873, la moarte pentru crimă de înaltă trădare și a cărui pedeapsă a fost preschimbată în închisoare pe viață, a fugit din insula Saint Marguerite, unde își făcea pedeapsa, prin ajutorul unei scări de frânghie procurată de soția sa, care a desfășurat cu acest prilej un foarte mare curaj.

Henri Rochefort, închis la Numeea, isbuti să fugă ajutat fiind de stăpânul unei nave engleze, care primi 25.000 franci drept plată a acestui ajutor.

Acum se naște întrebarea dacă fostul căpitan Dreyfus, care, după cum se știe, e foarte bogat, n'ar pute să se servească de mijloacele întrebuințate de Rochefort și dacă, cu toate precauțiunile, amicii sau rudele prisionierului n'ar isbuti să găsească pe stăpânul vre unei corăbii engleze sau americane care, în schimbul banilor, să smulgă pe fostul căpitan Dreyfus din ghiarele suferinței ce îndură în insula Dracului!

În asta privity sunt păreri deosebite; marinarii pretind însă că apropierea de insula Dracului e foarte grea dacă nu cu neputință. Ca dovadă e unica încercare făcută de vestitul falsificator de bancnote, Girant Gâtebourse, care încercare avu d'altminteri un desnodământ din cele mai triste.

Giraud Gâtebourse a fost un aventurier care trecea drept un bogătaș și ducea la Paris un traiu din cele mai luxoase, sub al doilea imperiu. Avea palat, castele și primea pe toată lumea mare a Parisului. Nimeni nu cunoștea însă originea bogăției sale. Unii ziceau, vorbind despre el: „Face afaceri“.

Făcând mereu afaceri, Giraud ducea o viață care făcea pe mulți să rămnească; avea relațiuni de prietenie cu cele mai înalte personaje de pe vremuri, cu generali, cu magistrați cu financiari și chiar cu se-

cretarul-general al Băncii Franței, al cărui nume figura pe biletele de bancă.

Giraud continua a duce același traiu până într'o zi când un denunț anonim, făcut. zice-se, de o drăguță parăsită, îl nimici.

Odată, printre persoanele invitate de Giraud le vânătoare, se găsea și șeful siguranței din Paris. Pe când voia să părăsească castelul, șeful siguranței rugă pe Giraud să-i schimbe un bilet de bancă de 1000 franci.

Giraud îi dădu îndată 500 lei în aur și o bacnotă de 500 franci... fabricația sa personală.

Câte-va zile după aceasta, șeful siguranței ducându-se la Banca Franței spre a achita o poliță, casierul refuză a-i primi biletul de bancă de 500 franci. De atunci, Giraud fu pus în urmărire și puțin după aceasta șeful siguranței se convinsese că e un falsificator de banenote. Pentru a se asigura și mai bine, șeful siguranței se hotărî să facă încă o încercare. În acest scop, el se prezentă la Giraud, și scoțând din portofoliu un bilet de bancă de 500 franci, de o autenticitate irecusabilă, îi zise:

— Scumpul meu amic, mi-ai dat, din nebagare de seamă, de sigur, un bilet fals de 500 franci.

— Cu neputință? — răspunse Giraud, turburat fără voce.

— Privește-l.

După-ce examină puțin biletul, Giraud răspunse, făcând o mișcare de satisfacție, care nu scăpă interlocutorului său, că biletul era absolut bun. Atunci, în ardoarea de a se disculpa, Giraud începu să înșire dovezile autenticității biletului, explicând șefului siguranței cum putuse să capete deprinderea de a recunoaște pe dată un bilet fals.

După-ce termină, șeful siguranței, găsind, că Giraud prea cunoaște bine autenticitatea biletelor, îl arestă.

Făcându-se perchisiții, agenții găsiră toate cele necesare pentru fabricarea biletelor de bancă. Giraud fu condamnat pentru aceasta de către justiție la munca silnică pe viață, după-care fu expedit la Guyana, unde fu instalat în insula Dracului.

În insula Dracului voind să evadeze, Giraud alunecă de pe înălțimea unei stânci, unde se urcase să vadă dacă nu se apropie de insulă vre-o corabie. După căderea în mare, Giraud fu sfâșiat de armata de rechini cari stau de pază în jurul insulei.

După-cum se vede, dacă evadarea din insula Dracului nu e imposibilă, e cel puțin foarte anevoioasă și plină de primejdii.

PARTEA ECONOMICĂ.

„Cartea stuparilor săteni“

de

Romul Simu.

Sub acest titlu a apărut în „Tipografia“, societate pe acții în Sibiu“, o broșură de mare folos pentru țărănul român.

E vorba să deschidem nouă izvoare de venit pentru poporul nostru, stors din cale afară și autorul broșurei prin scrierea ei, ear' „Reunirea agricolă română din comitatul Sibinului“, prin purtarea cheltuelilor de tipar, au făcut un pas foarte însemnat spre acest scop.

Țărănul nostru are acum cartea sa de stupărit, scrisă pe scurt și la înțeles, în graiul seu astfel că toți cei-ce știu ceti o vor putea întrebuința cu folos.

E și timpul ca fiecare sat românesc să fie sute și mii de stupi, cari vor îndulci traiul oamenilor, aducându-le toțodată și parale; căci mii de floreni conțin florile unui hotar în fiecare an, bani ce se perd în lipsa albinelor, cari în formă de miere și ceară i-ar aduce în coșnițe.

Pentru răspândirea mai în grabă a stupăritului sunt de lipsă multe de toate, așa prelegerile ținute cu școlarii, îndeosebi cu cei din școalele de repetiție, învățături îm-

El mă sărută prin casă,
Io-i dau patul să se culce
El s'a-aruncă să mă țuce.

Florică de pe coaste
Cum nu-i mintea fetei proastă;
Cum vine unul și-o cere
Odată zice că mere,
Nu vede, sară-i ochii
Că nu-i cu cine trăi.

Culese de I. Funariu, prep.

Frunză verde și o nuia,
Vai săraca, soacră mea,
Se aprinde ea pe ea
Și-i supărată pe mine
Că nu-i grijesc fata bine.

Ride mândră ori la cine
Inimă-ți fie la mine.

Frunză verde ruptă n tri
Eu cunosc voia mândri,
Ea cu mine s'ar iubi
Nu cutează a vorbi.

Soacra mea s'a mâniat

Și a umblat noaptea prin sat,

La vrăjit și descântat,
Și umblă noaptea pe lună
Tot lătrând ca o neună,

Mult îmi plânge inima
După mândra s'eraca,
Că de când eu o-am lăsat
Buze dulci n'am sărutat,
Acum este un an întreg,
De când la mândra nu merg,
M'am gândit mândruță eară
Să viu la tine pe seară.

Bădiță bine-ai gândit
Că de mult n'ai fost venit
Dar' să-mi spui adevărat
Pentru-ce m'ai fost lăsat,
Eu mândruță, nu-ți pot spune
Pentru-că-s multe pe lume,

Când ved pe mândra că ride
Inima mea n'cepe-aplânge
Dar' plânge de bucurie
Că eu știu, că-mi ride mie.

Culese de Gligore Ormenișan, june.

părtașite poporului, mai cu seamă în timpul iernei, cu care prilej să se arete tot ce se poate arăta, tovrășii de stupărit, gazete de acest fel și altele. Nici un mijloc însă nu e așa de neapărat trebuincios spre acest scop, ca tocmai cărțile bine întocmite pe seama țărănutului; ear' broșura, de care vorbim, nu lasă nimic de dorit în toate privințele.

Scrisă pe scurt, 62 pagini, în limbajiu a-vea poporal și ținându-se la înălțimea științei stupăritului în timpul de față, această carte e de un folos netăgăduit, nu numai pentru țăran, dar' și pentru cărturari, cum și pentru tinerimea din școalele sătești din pedagogii ș. a.

Considerând, că și prețul ei e numai 35 cr., avem nădejde, că carticica aceasta bună și folositoare va fi cumpărată de cât mai mulți. E și timpul cel mai potrivit — acum iarna — pentru ceteria și studiarea ei, ear' la primăvară — în urma înțeleptelor sfaturi din ea — să ne punem pe lucru toți din toate părțile și în privința stupăritului.

Recomandând din inimă această carte aflăm a fi de interes pentru cetitorii „*Tribunei Poporului*” reproducerea „*Prefetei*,” ce 'i-o face neobositul comitet al „*Reuniunii române agricole din comitatul Sibinului*.”

Eată prefața:

„A fost și este adânc simțită trebuința unei broșuri românești îndemnatice și a-vea populare în ale stupăritului.

„Broșura de față e datorită domnului R. Simu, învățător fruntaș și iscusit în ramul stupăritului ca puținii alții. Cu mulți ani înainte d-sa a întemeiat și cărmuește și astăzi o stupină minunată de o rară bogăție. Nu mai puțin rară e destoinicia ce 'și-a însușit de a folosi la scris graiul poporului.

„Așa fiind, subscrisul comitet a stăruit și dl Simu a luat asupra-și frumoasa sarcină de a întocmi această scriere, tipărită cu spesele Reuniunii noastre agricole și având menirea să împintene obștia românească la îmbrățișarea pe întrecute a unui ram economic atât de ușor, ademenitor și bănos cum e stupăritul.

O plăcută datorință ne împlinim aducând mulțumirile noastre. „*Reuniunii regnicolare a stuparilor din Ungaria*,” care ne-a dat clișeurile în folosire.

„Dacă broșura va găsi resunetul dorit, munca scriitorului și jertfele Reuniunii fi vor cu prisos răsplătite.”

Un stupar.

Alegerea vacilor de lapte

Îngrijirea și nutrirea lor.

O vacă bună de lapte, sau o bivoliță, trebuie să fie blândă să aibă capul mic, coarne mici ascuțite și lucioase, pieptul larg, șira spinării dreaptă, șalele largi, ugerul voluminos, moale și eșt mai mult spre pantece, țiftele mari și moi, vena abdominală ca și acelea de pe țifă să fie dezvoltată (groase) ochii eșți puțin afară și cu o căutătură blândă.

O vacă poartă până la fătare 9 luni sau 280 zile. Timpul cât ține sarcina, vacile trebuie ferite de lovitură, de răceală și de prea multă umezeală și căldură, se țesală și se perie în fie-care zi, și la cas de trebuință să se spele cu apă caldă. Grajdul unde se țin vacile, trebuie să fie curat și bine aerisit. Esia unde se pune mâncare să fie curată și din când în când se spală cu apă caldă de var.

Când se apropie timpul fătului, vaca se lasă nelegată, i-se pune un așternut de paie mai gros ca de obicei. Timpul apropiindu-se, vaca se culcă și se scoală mai des și caută mereu spre pantece. Vițelul ese cu picioarele dinainte, pe cari este așezat capul. După-ce vaca a fătat, vițelul se presară cu țărțe și se dă vacii să-l lingă, și după aceea se pune ca să sugă puțin lapte ear' restul de lapte se mulge și să dă vacii ca să-l bea.

Timpul cel mai potrivit pentru fătul vacilor este luna Martie și Aprilie.

Vițelul se lasă să sugă 3—6 luni și pe urmă se înțarcă; în alte țeri nu se lasă să

sugă decât 3—8 săptămâni, și de aici încolo vițelul se hrănește cu alte nutrețuri, fiindcă laptele se întrebunțează la fabricarea brânzei. În hrana ce să dă vițelului, se amestecă și praf de oase, care contribuie la dezvoltarea scheletului; se mai pot amesteca și coji de ouă pisate.

Taurul care servește de prăsilă, trebuie să fie blând, bine dezvoltat, să aibă capul mic, să fie tare și curajos, să aibă forma și culoarea frumoasă.

Dacă taurul este bine hrănit, ajunge într'o vară pentru 100 de vaci. Ca vârstă se poate întrebunța dela 3—6 ani.

Nutrirea vacilor de lapte.

Nutrirea vacilor de lapte se poate face în grajd sau la pășune: poate să fie permanentă sau temporală când animalul se mai scoate și la pășune.

Pășunatul pe miriște și ogoare se numesc temporal, ear' pe livezile naturale se numesc permanent. La noi în țară vitele se țin la grajd numai iarna și îndată ce se desprimăvărează se scot la pășune. Pășunatul la noi se face în libertate.

Ținerea animalelor în grajd se fac mai cu seamă în localitățile cari sunt lipsite de pășuni, în apropiere de țerguri, etc.

Hrana care se dă vacilor de lapte trebuie să cuprindă elementele acelea cari contribuie la buna întreținere și la înmulțirea laptelui.

Mai toate substanțele nutritive fac parte din regimul vegetal, afară de apă și sărurile dizolvate în ea, cari fac parte din regimul mineral.

Iarba cea mai bună este aceea care crește pe livezile îngășate cu băligar, fiindcă cuprinde toate elementele de cari organismul animal are trebuință; în cazul acesta pășunile se împart în mai multe țarțale, ca astfel vacile se poată pasce iarba mai bine fără ca să se facă vre-o risipă. Vara, când timpul este prea călduros, vitele se duc la pășcut dimineața și mai spre seară când timpul este mai răcoros; ear' restul zilei îl petrec în grajd sau sub anumite umbre.

Iarba care crește pe sub umbra copacilor, pe locurile umede, este săracă în substanțe hrănitore, și vitele cari s'ar nutri cu astfel de iarbă vor suferi mai tot-d'a-una din cauză că organismul lor este rău întreținut. Astfel de iarbă poată fi întreținută la hrana animalelor numai atunci când vitelor li s'ar da o altă hrană pe deasupra.

Ierburile de primăvară sunt cele mai nutritive, și roditoare grămădite în pământ, prin ajutorul ploilor și al zăpezii din timpul iernii. Pășunile de primăvară sunt folositoare animalelor, mai cu seamă în luna lui Aprilie și Maiu.

Întreținerea vacilor de lapte în grajduri.

Când vacile de lapte se țin la grajd, hrana lor constă în nutrețuri verzi și uscate. Între nutrețurile uscate locul întâiu, îl ocupă fânul.

Un fân bun se cunoaște după paiu, care trebuie să fie subțire și garnisit de frunze, să aibă culoarea uniformă și verde, gustul dulce și zaharisit, un miros aproape plăcut. Fânul provine din prima cositură, ear' când livedea se cosește a doua-ora, acest fân poartă numele de otavă, care este cel mai dulce și mai bun pentru vacile de lapte. Ca fân artificial se poate da vacilor de lapte fânul de lucernă, de visdeiu, de trifoiu, etc. Când se dă fân uscat, vacilor sau alte nutrețuri, apa care este de lipsă la mistuire se dă la intervale, adecă, dimineața și seara, fiindcă apa luată în prea mare cățătime este vătămătoare mistuirii.

Ca nutrețuri verzi se pot da vitelor de lapte grăul, când a început a-i da spicul, lucerna și trifoiul se dau când aceste plante au înflorit. Grăul și leguminoasele în stare verde formează baza nutremântului la vitele de lapte.

Nutrețurile verzi date vitelor lucrează ca rațiune de întreținere, de grăsimă și de lapte, după natura și cățătimea lor. Darea

acestor nutrețuri se face treptat dela uscat la verde.

Hrana în timpul de iarnă.

Iarna, vacilor de lapte, pe lângă fân li se dau ca hrană rădăcini de sfeclă, morcovi, păstărnaci, napi și napul porcesc; la aceste rădăcini se mai adaugă și cartoful.

Rădăcinile se pot da sau singure sau amestecate cu fân tocat ori cu paie tocate. Dintre paie cele mai bune sunt cele de ovės și de grâu, cari amestecate cu rădăcini tocate, dau o bună hrană pentru vacile de lapte, fiindcă apa ce cuprind aceste rădăcini, contribuie la producțiunea laptelui.

Ca să nu se facă risipă cu rădăcinile, mai întâiu se spală, apoi se taie cu mașina și pe urmă se dau vitelor.

Cartofii nu se dau cruzi, ci tot-d'a-una fierți și amestecați cu țărțe, etc.

Semințele de cereale sau boalele de grâu, seacă, orz, ověz și porumb se dau vacilor de lapte numai sub formă de făină, ca lucrarea acestora asupra organismului animal să fie mai folositoare.

Țărțele. Când se macină boabele de grâu, seacă, porumb și făină, se cerne, rămân țărțele, cari cuprind tot-d'a-una o mare porțiune de albumină, de aceea țărțele sunt o hrană prețioasă pentru vitele de lapte.

Porțiunea de întreținere. Prin porțiunea de întreținere se înțelege cățătimea de hrană, ce se dă vacilor în timp de 24 ore pentru a și păstră greutatea, ear' ceea-ce se dă pe deasupra pentru ca să servească la producțiunea laptelui se numește porțiune de producere.

Se socotește 3 kgr. de fân la o sută kgr. din greutatea unui animal viu, ca porțiune de întreținere.

Rolul apei la hrana vacilor de lapte.

Apa este un accesoriu (ajutor) indispensabil nutririi. Apa, pe lângă că cuprinde oare-cari principii asimilabile, ajută absorbțiunea părților lichide de mațe, susține organele, întreține circulațiunea sângelui și mai dă corpului întreg părțile lichide de cari are trebuință.

Apa care se dă animalelor, trebuie să fie tot-d'a-una bine aerisită. Apa de puț și de izvoare, care este încărcată de săruri văroase, și care vara este prea rece, trebuie scoasă într'un hărdău sau în sghiab, ca să se aerisească și numai după aceea să se adape vitele. Temperatura apei trebuie să fie 12 grade.

Să ne ferim a da apă rece vitelor, căci le facem mare rău.

Vacilor cu lapte trebuie să li-se dea apă cel puțin de 3 ori pe zi, și se adapă tot-d'a-una în timpul mănării; ear' iarna este mai bine a li-se da apa în grajd.

Sarea de bucătărie la hrana vacilor de lapte.

Sarea este tot atât de lipsă la animale ca și la om, și toți cultivatorii cari nu dau sare animalelor fac o mare greșală. Este prea adevărat, că sarea dată ca aliment la animale, sub formă de droburi mai produce cele mai bune efecte. Animalelor căror li-se dă sare, mănâncă tot-d'a-una mai cu poftă, alimentele se mistuiesc mai ușor, se fortifică și sunt mai puțin expuse la boale; vacile dau lapte mai mult și mai bogat în unt. Sarea se mai poate pune și pe nutrețurile mai slabe spre a le mânca vitele mai cu gust. Cățătimea este la 50—60 grame pe zi.

V. Moga.

Din public.

A V I S

pentru plugarii și măiestrii români.

Tovărășia agricolă din Șoimuș comitatul Bistrița-Năseudului, dispunând de mai multe moșii constatătoare din pământuri arătoare, fenate, drepturi de pășunat și pădurărit case, grădină, etc. a decis în interesul împorării acestei comune curat românească

de a coloniza pe aceste moșii plugarii măiestri români pe lângă unele condiții de tot favorabile coloniștilor.

Preferiți vor fi măiestri români de reli-giunea gr.-cat., cari vor putea documenta că au purtare morală bună și sunt diligenți în purtarea măiestriei lor.

Măiestrii ce se vor stabili cu locuința aci vor fi îndreptățiți a reflecta și la ajutoarele ce se împart în fiecare an din fondul meseriașilor din această comună.

Spre orientare celor interesați să mai adauge și aceea că comuna Șoimuș, deși mică dar' încungiurată de toate părțile de piațuri apropiate, meseriașii aci stabilindu-se pot să-și desfășoare mărfurile lor cu multă ușurință, — ear' condițiunile de trăit relativ de alte ținuturi aci sunt cu mult mai înlesnicioase.

Doritorii de a se stabili în această comună prin colonizare au de a-și îndrepta cererile lor până la 15 Ianuarie 1898 la dl preot Ioan Baci, presidentul „Tovărășiei agricole din Șoimuș, u. p. Nagy-Sajo în comitatul Bistrița-Năseudului.

Directiunea.

Dare de seamă și mulțumită publică.

În toamna anului 1896 am făcut nouă ediție de „*Tabele de părete*”, ilustrate cu icoane și în două colori, în usul școalelor populare.

Tot atunci am adresat corporațiilor, institutelor de bani și persoanelor cu dare de mână, un călduros „apel” cu rugare, să aboneze câteva exemplare pentru școalele sărace.

Despre norocosul rezultat, cu onoare fa-on. public următorul

Raport:

Banca „Victoria” în Arad, a abonat 20 exemplare; „Timișana” în Timișoara 10; „Lipovana” în Lipova, 6; dl Dr. G. Popa, ref. școl. în Arad 10; Dr. Ioan Suci, advocat în Arad 10; G. Pop de Basești 1; d-nii T. Păcală, protopop, I. Pap, episcop, Dr. Buna, advocat și Pante, comerc. pentru școala din Orade 1, și subscrisul am dăruit 10. Total: 68 exemplare.

În chipul acesta s'a prevăzut 68 de școale sărace, cu „Tabele de părete” — gratis.

Dar' cu atâta trebuință nici în parte nu e acoperită. Avem sute de școale sărace — cu păreții goi!

Mai în toate zilele îmi vin cereri și rugări dela învățători pentru „Tabele de părete” — gratis. Vorba lor:

„Ducem mare lipsă de acest indispensabil recurs școlar!”

Și mai mult. Îl reclamă până și elevii. Așa 22 școlari și școlărițe din comuna Bîrda, cu mâinile ridicate, recurg după „Tabele”. Eată un scurt pasagiu din rugarea lor.

„Suntem cu toții, adecă împreună cu părinții 361 suflete Români, — într'un ocean de germani, cari după-cum să știe, ar vol... zicem suntem puțini, și ce e mai dureros, suntem săraci. Îndeosebi anul acesta, în urma recoltei slabe — ne-au sărăcit pe bieții părinți cu totul; 'i-au dăruit astfel, încât abia vor fi în stare, să ne provadă cu mătăiu”.

Nu voiu să reproduc mai departe, că inima 'mi-se umple de jale.

E de ajuns această tristă icoană; e destul de resunător glasul fiilor neamului românesc, care să miște, și să înduioșeze pe tot Românul; un ștrașnic avis, care ne impune să nu uităm axioma:

„Totul pentru școală”.

În sfârșit aduc mulțumită onor. corporațiunii și generoșilor domni, cari au concurs la apelul meu.

Lipova, în 21 Nov. 1897.

cu toată stima:

Ioan Trușcescu,
învățător.

„Dreptatea“ încetează.

În numărul dela 4/16 Decembrie „Dreptatea“ din Timișoara publică un cuvânt către cititori, în care după ce se spune, că numitul ziar s'a fondat cu scop de-a propovădui pacea și înțelegerea în patrie, serie:

„Nici odată însă în tot restimpul dela restabilirea constituționalismului, acest sublim scop de bunăînțelegere pacinică a popoarelor Ungariei, n'a fost atât de departe de realizarea lui, ca astăzi. Nici odată, în tot periodul acesta, drepturile și libertățile constituționale ale cetățenilor peste tot, ear' ale Românilor îndeosebi, n'au fost atât de fâțiș desconsiderate, atât de violent vătimate, ba chiar ca dreptul de reuniune și întrunire, n'au fost cu atâta necruțare confiscate — dar' nici amărâciunea poporului român asupra acestei încetușări politice, n'a fost așa de adâncă și generală ca astăzi.

Este deci de mirat, dacă vocea de împăciuire se perde ca în pustie? Dacă organul cu ținta de a complana diferențele naționale, n'a putut afla la poporul român nici răsăditul dorit, nici sprigunul recerut?!

Și ori-cât de greu are să ne cadă o astfel de mărturisire, fundatorii foaiei „Dreptatea“ au considerat de postulat al corectității politice, a constata pe față acest fapt, și a trage din el consecințele practice.

Adunarea fondatorilor, condusă de aceasta considerațiune politică, a decis pentru acum: sistarea foaiei „Dreptatea“ și a „Foaiei de Duminecă“ cu finea acestui an. Noi, cei-ce ne-am grupat în giurul foaiei „Dreptatea“, ne numărăm și de aci încolo între cei mai pronunțați și decisi aderenți ai ideii unei complanări pacifice a diferențelor naționale; dar' tocmai ca atari avem sentimentul că am păcătuit în contra serioității și sfintenței cauzei, dacă chiar în fața prezentei situațiuni lipsite de orice prospect de succes pentru această idee, am persista în pornirea de a face și mai departe propagandă publicistică pentru ea.

Cuvântul acesta către cititori e semnat de d-nii:

Ales. Mocsonyi, Eugeniu Mocsonyi, Zeno Mocsonyi, Vinc. Babeș, Titu Hatieg, Vincentiu Pop, Emanuil Ungurian, Ion Lengeru, Dr. Vuia, Coriolan Bredicean, Ion Budințian, Valeriu Pop, Dr. Aureliu Oprea, Dr. Aurel Osma, Dr. St. Petrovici, Dr. Tr. Putici, Alexandru Creciunescu, Tegele, Vasiliu Văntu, Dr. Dobrin, P. Rotariu, Dr. Isidor Pop, Dr. Ion Nedelcu.

NOUȚĂȚI

Arad, 17 Dec. n. 1897.

Ministri decorați. Miniștri Perczel, Wlas și Darányi au fost decorați de M. Sa ordinul Coroana de fer clasa I. Despre îndăntăiu ziarele guvernamentale spun, că meritul d'a fi în pragul celei mai mari forme administrative care se face în țară... Merit cu anticipație, — eată un lucru pe cât de rar, pe atât de ciudat.

Medic român în Timișoara. Aflăm îndeosebită plăcere, că dl Dr. Alexandru Borzila, unul dintre tinerii și simplici doctori români, care a făcut strălucite la facultatea de medicină în Viena și a practisat pe lângă ves. Dr. Bilroth și Fuchs, fiind în acești timp specialist în oculistică, s'a așezat în Timișoara. Nu ne îndoiim că so-

cietatea română timișoreană se va bucura de noua achizițiune și că prin tactul și inteligența sa dl Borzila va câștiga și simpatiile și încrederea celorlalți cetățeni, îndeosebi a Germanilor.

Deputații Sași. Dintre deputații sași Cr. Schmidt dela Brașov a eșit din clubul guvernamental.

Se vorbește acum că vrea să iasă și Hintz.

Ar trebui să iasă toți, protestând astfel, alătura cu poporul, împotriva legilor de maghiarizare a numelor comunelor.

Chirotoniri. Escelența La I. P. S. D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul a promovat întru presbiter, pe diaconul Aron Șerb numit capelan personal lângă parochul Ioan Șerb din Poiana Sibiului și pe vrednicul cleric și inv. dir. Ioan Muntean ales și întărit paroch pentru parochia a II-a din Sighișoara. Dorim nou chirotoniților isbândă în noua lor carieră.

De protopresbiter al tractului Abrud, a fost întărit de consistorul archidiececan din Sibiu în ședința plenară, ținută la 1/13 Decembrie c. dl Petru Popovici, fost administrator protopresbiter al aceluși tract.

Pretendent la tronul Sârbiei. Din St. Petersburg se telegrafează cu data de 9 Decembrie n.:

„Principele Petru Georgevici a sosit aici, ca să aște pârerea cercurilor dătoare de ton asupra sa ca pretendent la tronul Sârbiei, Principele asigură cercurile competente, că a primit scrisori dela o mulțime de bărbați marcantți Sârbi, prin cari îl provoacă să meargă în Sârbia, să pună capăt gospodăriei casei Obrenovici!

Maria Terezia și Jidani. Încă pe vremile împărătesei Maria Terezia, se vede că lumea căzuse pe grigi de viitorul material al popoarelor, în urma stoarcerii lor de cătră necurații Jidani. Maria Terezia anume, a dat în 6 Noembrie 1743 un decret cu îndrumări foarte aspre, cătră toți guvernatorii, domnii, oficialii, și primarii, ca să împedeze cu tărie pe Jidani cari sub cuvânt că vin să cumpere „lână“ au inundat țara și păgubesc pe neguțătorii creștini. Jidani din afară, de n'or avea pasuri și documente de legitimitate, să nu fie îngăduiți să între în țară. Care va neglige acest ordin, va fi pedepsit aspru.

Azi? Ce lume întoarsă!

Pungășie jidovească. Zilele acestea jupanul Iacob Graunstein, sub cuvânt că este director al unei bănci care împrumută bani țărănilor, a umblat prin comunele Pil, Nadab, Chereluș, Vârșand și Sinte (comitatul Aradului) înșelând dela bieții locuitori vre-o 3000 fl. S'a aflat însă că el este un șarlatan mare, chelner din Lugoj. Gendarmii au început haita după el și se crede că curând îl vor și prinde. El a plecat spre Bihor.

Filoxera, ivindu-se în vilele din Telnăș și O. Tordoș, comitatul Albei inferioare și în Sachir, comitatul Ternovali mari, la ordin ministerial, hotarul acestor comune este pus sub carantina.

Dela societatea stud. pedagogico-teologică din Arad. Miercuri, la 8 Decembrie „Societatea de lectură a studenților dela institutul pedagogico-teologic“ din loc au ținut a III-a ședință ordinară. Au declarat domnii: G. Pleșiu, ped. c. III (poesia „Groza“ de Alexandri) și P. Craiovanu, ped. c. IV (Carol al IX-lea, poesie de G. Coșbuc). A urmat apoi citirea disertației „Sentimentul religios“, după care P. C. Sa dl director A. Hamsea, președintele societății a ținut o frumoasă alocuțiune îmbărbătând

membrii la muncă rodnică și folositoare exprimându-și totodată deplina sa mulțumire de progresul de până acum al societății.

„Necompleșanță“... Contesa Dr. Vilma Hugonay, singura femeie-doctor în medicină, în Ungaria, a înaintat Reuniuni medicale rugare să o iee în șirul membrilor săi. Biroul i-a respins însă rugarea, sub cuvânt că până nu vor decide în merit asupra acestei chestii, nu pot s'o primească.

Papagal cu — renume. Asta încă e ceva. Dacă un învățat trebuie să dea multe și mari dovezi până să ajungă la renume, câtă străduință și cât „talent“ trebuie să fi dovedit papagalul „Jacob“ al dlui Ridleg, de a ajuns și el la „renume mare!“ Dar' a ajuns. Zilele acestea stăpânul său, un englez, a căpătat pentru el dela un american 30,000 marce, și nu — l'a dat! A spus că nu-l da nici pentru de două ori atâta bani, căci el câștigă cu măiastra pasere pe an 10,000 de marce! Căci e măiastră nu glumă! vorbește trei limbi și știe (?) de tot vre-o 4000 de cuvinte?... Nici odată ea când nu alcătuiește ziceri fără înțeles. Dar' că i-se pun întrebări într-o limbă ce nu o știe, se uită foarte comic la întrebător și da din cap în lături, că — nu-l înțelege. Domnul său umblă mări și țeri cu el, și face frumoase parale.

Din cauza sfintei sârbători de mâne, numărul proxim al foii noastre va apare Lunii la amezii.

Bibliografie.

A apărut „Școala Modernă“ Nr. 13 și 14 de sub direcția d-lui A. Lupu-Antonescu, cu următorul sumar:

Experiența altor popoare de I. Găvănescu. Reforma învățămîntului secundar:

I. Proiectul d-lui Haret de I. Ciocărlie; II. O lacună regretabilă de Valeriu Hulubei; III. O părere asupra noiei organizații a învățămîntului secundar de Al. Nicolau; IV. Asupra anteproiectului de Dem. George Bunescu; V. Alte opinii de S. M.

Revizorii școlari de G. Constantinescu-Rim. Inspecții ministeriale de S. M.—Importanța și metoda învățămîntului științelor fizico-chimice în cursul secundar de G. C. Atanasiu. — Desemnul în școale de Colnic. — Noua Programă a învățămîntului primar de S. M. — Măsuri igienice de M. — Aritmetica și Aritmetica de un Institut. — Publicațiuni. — Cărți. — Anunțuri.

Jertfa Creștinilor. Comentariu al liturgiilor bisericești grecești, compus de Dr. Victor Szimigeleski. Tomul I. Introducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratului Ordinariat metropolitan de Alba-Julia și Făgăraș. Blaj. 1897 Tipografia seminarului archidiececan. Prețul 1 fl. 5 cr. s'au 2 lei 20 bani. Editura autorului: Venitul curat va fi o contribuție la formarea unui fond provincial de salarizare a preoților și învățătorilor.

ULTIME ȘTIRI

† G. Lahovary.

Regretatul G. Lahovary a lăsat două scrisori, între cari una adresată fratelui său.

În această scrisoare defunctul și-a formulat ultimele dorinți.

Între altele, defunctul își exprimă dorința ca în cas de moarte, ziarul „L'Indépendance Roumaine“ să-și continue direcțiunea actuală de a rămâne un organ absolut independent menținându-se în totul actualul personal care i-a fost atât de fidel.

În afară de aceasta, defunctul își exprimă dorința ca excedentul anual rezultat din veniturile ziarului să se întrebuinteze absolut în opere de binefacere.

M. S. Regele a fost represintat la înmormântarea defunctului, întâmplată eri, tot M. Sa și-a exprimat dorința ca primăria Capitalei să facă onoruri cu ocazia înmormântării dlui Lahovary.

Pe tot parcursul cortegiului felinarele au fost aprinse și împodobite cu zăbranic.

D. Al. Em. Lahovary, fratele defunctului director al „Independenței“ se va duce la Nissa unde se află d-na Olimpia Lahovary, muma, pentru a o pregăti în vederea comunicării fetei știri.

În urmă dl Lahovary se va întoarce în țară împreună cu soția și mama sa.

Calomni și mișelii.

Luând știre despre încetarea ziarului „Dreptatea“ din Timișoara, presa maghiară întreagă scrie că, „Dreptatea“ încetează din cauză că Liga nu o mai subvenționează, de oare-ce — scriu ele — se vor fi convins și la București oamenii înțelepți că nu e bine să ajute o foaie română care cultivă vrajbă cu... Ungurii.

Și când te gândești că tocmai „Dreptatea“ a fost care a propovăduit mai tare pacea cu Ungurii!...

Sălbăteci gendarmerești.

„Dreptatea“ de ieri publică din Orșova o telegramă în care i-se anunță că la Tiszovicza gendarmii au împușcat doi oameni. Unul e mort în casa comunală.

Budapesta, 17 Dec.

Kossuthiștii continuă în Dietă cu cel mai îndărătnic obstrucționism.

Baronul Jósika, ministru pe lângă M. Sa, va demisiona.

Nemții contra Ungurilor.

Eată din cuvânt în cuvânt ce a zis în ședința dela 14 Dec. a Reichstagului german deputatul baron Hodenberg:

„În Ungaria vorbirea Impăratului nostru plină cu laude la adresa Ungurilor s'a folosit pentru a se falsifica istoria. Ungurii și-au ieșit din fire când Impăratul despre croatul Zrinyi a vorbit ca despre un erou maghiar și s'a uitat, că la 1848 Croații au luptat împotriva Ungurilor și apărând tronul Habsburgic. Dieta ungurească s'a compus prin cel mai mișeleș sistem de alegere, îmi pare rău, că Impăratul Germaniei a avut cuvintede laude pentru asemenea popor“.

Berlin, 16 Dec.

În ședința de azi a Reichstagului deputatul Förster a vorbit în contra Ungurilor și a zis cuvinte neplăcute și pentru M. Sa Impăratul Francisc Iosif, așa că ministrul Bülów s'a simțit îndemnat să ia îndată cuvântul și să protesteze.

Mai interesant e acum faptul, că „Schulverein“-ul din Germania a dat și el un manifest contra Ungurilor din cauză că ei vor să maghiarizeze numele comunelor.

Manifestul este subscris de marele învățat Mommsen, care abea sunt două săptămâni de când scrisese lui „Budapesti Hirlap“ ca Ungurii să lucreze mână în mână cu Nemții.

Vede însă acum și marele învățat, că acestu e cu neputință și zice în manifest, că ceea-ce fac Ungurii e o rusine și terorizare cum numai în Rusia plină de atrocități se mai pomenește.

Va să zică și singurii prieteni în lume, Germanii, se conving încetul cu încetul, că cu Ungurii nu e de trăit.

Editor: Aurel Popovici-Barcianu.
Redactor responsabil: Ioan Bussu Sirianu.

